

Katarina Vinšek

Pouk na daljavo – skoči in plavaj

Povzetek: V prispevku opisujem svoj pogled in doživljanje poučevanja na daljavo v času pandemije, ki nas je zajela letos spomladi. S terminom pouk na daljavo sem se tako srečala prvič. Povedati je potrebno, da pouk na daljavo še vedno sledi potrjenim učnim načrtom in zapisanim ciljem, spremenjena pa je oblika dela. Pouk tako ne poteka v učilnici, temveč doma; učitelj ne stoji pred učenci, temveč sedi za računalnikom. Žal se izgubi osebni stik učitelj-učenec in učenec-učenec, ki pa je za odraščajoče otroke in znanje, ki ga usvajajo, zelo pomemben. Učitelji, učenci in starši smo se čez noč zbudili v novi situaciji, v kateri smo se morali znajti. Prispevek temelji na moji izkušnji, ki sem jo doživela kot učiteljica in kot mama dveh osnovnošolcev ter dojenčka, ki je tudi moral ostati doma zaradi zaprtja vrtcev.

Ključne besede: pouk na daljavo, zaprtje šol in vrtcev, spletna srečanja, formativno spremljanje, pandemija

UDK: 37.091.2

Prispevek iz prakse

Nova situacija za vse – starše, učence in učitelje

Novica je prišla kot strela z jasnega: »Mami, jutri ne gremo v šolo! Šole bodo zaprli!« Sprva začudenje, nato veselje in vznemirjenje, na koncu strah. Strah pred neznanim, strah pred virusom, strah pred novicami.

Sem učiteljica razrednega pouka. Zaprtje vseh šol in vzgojnih ustanov ter konec mojega porodniškega dopusta sta potekala nekako hkrati.

Zaradi obvezne karantene je tako odpadlo predhodno spoznavanje z mojimi učenci, ki so me čakali, odpadla je osebna predaja dokumentacije o delu v oddelku s prenosom informacij, potrebnih za nadaljevanje dela. Z nastalo situacijo sem se tako soočala sama, ujeta v svoje misli. Biti razredničarka in učiteljica učencem 4. razreda, ki me sploh ne poznajo. Kako naj se tega lotim? Kaj se sploh pričakuje od mene?

S prvimi težavami pouka na daljavo sem se soočila najprej kot mama dveh šoloobveznih otrok. Pri nas doma je prvi teden vladala zmeda glede organizacije dela, upravljanja elektronske pošte, pošiljanja povratnih informacij učiteljem. Soočali smo se s preveliko količino nalog, neodzivnostjo učiteljev, s preveč tiskanja učnega gradiva in pomanjkanjem računalnikov, primernih za šolsko delo. Starejša hčerka je bila pri delu samostojna in vestna, mlajši sin pa je potreboval mojo podporo, razlago nove snovi, pomoč pri elektronski pošti, usmerjanje in nadzor.

Ko smo se nekako privadili na situacijo doma in sem videla, česa kot učiteljica ne smem in ne morem zahtevati ter pričakovati od svojih učencev, je prišel čas, ko sem se morala tudi sama pripraviti na svoje šolsko delo, ki ne bo potekalo v učilnici, temveč doma in z malčkom v naročju.

Socialna omrežja so bila polna odzivov staršev, ki so se tudi soočali s povsem novo situacijo: kako biti mama, gospodinja, vzgojiteljica in še učiteljica povrh. Ob prebiranju takih objav sem le redko naletela na pozitivne odzive in izkušnje ter morebitne pohvale učiteljevega dela. Ob vsem tem so verjetno vsi pozabili, da imamo tudi učitelji doma družino, h kateri spadamo in zanjo skrbimo.

Na šolskih forumih pa se je, nasprotno, pojavilo ogromno uporabnega gradiva, ki so ga kolegice in kolegi nesebično delili. Predstavljalo je dobro izhodiščno točko za izvedbo pouka na daljavo. V tistem trenutku sem jim bila (in sem jim še vedno) neizmerno hvaležna. Dobila sem marsikatero idejo in navdih, ki sem ju nato

lahko uporabila pri svojem delu. Kmalu so začeli izstopati učitelji, ki so delili svoje videoposnetke, videorazlage in druge videovsebine. Postavili so visoke kriterije, o katerih sama sploh nisem utegnila razmišljati. Poleg tega mi je pred kamero nelagodno, prav tako ne maram videoklicev. Nekaj časa sem bila v precejšnji stiski zaradi vsega tega. Le kako bom zmogla? Kako naj se lotim takega načina dela? Kaj natančno se pričakuje od mene? Ali bom zaradi tega slabša učiteljica, če se ne bom snemala in objavljala svojih videopovezav?

Ko sem pred nastopom dela povprašala starše, kako jim gre, kje so težave in kaj učenci najbolj pogrešajo, sem dobila skoraj enake odgovore: vsi so pogrešali družbo sošolcev in sošolk, večina je pogrešala učiteljevo razlago, nekaj pa jih je imelo težavo z motivacijo. To so bile torej moje iztočnice. Trudila sem se pripravljati čimbolj slikovito in pestro gradivo, jasna navodila, predvsem pa sem zmanjšala obseg dela. Dnevno sem vpeljala videosrečanja, da smo se najprej spoznali, kasneje pa se skupaj učili. Kaj so to Zoom in temu podobne aplikacije, me je seveda podučila najstniška hčerka: »Mami, pa saj to je čisto enostavno!« Z nekaterimi učenci sem se slišala tudi dvakrat na dan. Nekateri so potrebovali dodatno razlago snovi. Usvojeno znanje smo skupaj preverjali in ga nato v mesecu maju tudi ocenjevali. Ker sem želela povratne informacije, so mi starši redno, večinoma dnevno, pošiljali rešene naloge. Morda bi bilo smiselno omeniti, da sem naloge prejemale redno od večine učencev. Zavedam se, da sem imela srečo, da so vsi imeli možnost dela z računalnikom in da so bili starši vedno pripravljeni sodelovati. Preostale sem morala večkrat pozvati in sem nato prejela naloge za nazaj. Pregledovanje in popravljanje nalog mi je vzelo ogromno časa in prineslo dodatno breme, ki pa sem ga z veseljem prevzela. Formativno spremljanje dela in učenčevega napredka se mi je zdelo v tistem trenutku nujno. Tako učenci kot starši so potrebovali povratno informacijo. Včasih me je skrbelo, da sem jim naložila preveč dela in obveznosti ter da preveč pričakujem od njih, a se ni nihče potožil. Občasna spodbudna sporočila staršev so mi povrnila energijo in me dvignila, kadar sem bila na tleh. Dovolj je bila ena prijazna beseda in zahvala, da sem lahko delala naprej. Najbolj od vsega sem pogrešala očesni stik, pogovor v živo, učence okoli sebe, šolsko tablo, kamor bi lahko zapisovala misli in ideje, delovni (ne)mir v razredu. Interakcij, ki nastajajo v razredu med poukom in med odmori, ne more nadomestiti nobena aplikacija in nobena naprava. Še vedno mi ne gre iz glave prisposoba ribice v akvariju, ki opazuje zunanji svet in se razveseli drobtinic hrane – tako sem se velikokrat počutila sama. Z učenci sem komunicirala prek vseh možnih in razpoložljivih kanalov, aplikacij na mobilnih telefonih, prek elektronske pošte in telefona. »Osební« stik v tem času se mi je zdel nujen. Kratka in spodbudna sporočila so se mi zdela samoumevna. Kako deluje učiteljeva pohvala, sem lahko videla pri svojem sinu, ki je kar zažarel ob takem sporočilu in spet drugič zavijal z očmi, ko tega ni bilo. Četudi sem imela računalnik vklopljen ves dan in se mi je včasih zdelo, da ves dan odgovarjam na pošto, menim, da se je moj trud izplačal. Zaradi vsega tega je seveda tudi v moji družini večkrat prišlo do kratkega stika. Pomoč pri delu sta potrebovala tudi moja starejša otroka, naš najmlajši član pa je zahteval vso pozornost zase. Tako sem velikokrat šolsko delo opravljala pozno v noč.

Ko smo se sprijaznili z mislijo, da bomo pouk končali na daljavo, in ravno, ko smo usvojili nov način dela, je iznenada privršalo iz medijev: »Tudi druga

triada se bo naslednji teden vrnila v šolo.« Povedati moram, da se večina učencev ni razveselila te novice. Po toliko tednih so se navadili biti doma, spati malo dlje, si sami organizirati delo in imeti več časa za igro ter stvari, ki jih veselijo. Veseli so bili le tega, da bodo ponovno skupaj v razredu in da bodo končno spoznali tudi mene. Tudi sama sem si želela ponovno v razred, saj me je delo od doma dodatno obremenjevalo. Izgubljala sem tudi voljo, upadla mi je motivacija. Če povem še bolj preprosto: naveličala sem se. Nič novega nisem mogla več ponuditi, pogrešala sem socialni stik, pogrešala sem šolski nemir in klepet v razredu.

Ponovno šola. Ponedeljek. V pričakovanju. Prva naša skupna ura ali pa kar ves dan sta izpadla super, bolje od vseh pričakovanj. Učenci so me pričakovali z veliko radovednostjo, jaz pa sem tudi komaj čakala, da se končno spoznamo. Šolsko leto smo tako skupaj uspešno pripeljali do konca in srčno upam, da bo septembra spet vse po starem: da se bomo lahko tudi igrali in vključili druge oblike dela. K sreči spremljam iste učence tudi v naslednjem šolskem letu, tako da bomo lahko nadoknadili morebiten primanjkljaj ali vrzel v znanju, če se bo pokazala. Ob koncu šolskega leta sem svojim učencem pripravila kratek film, sestavljen iz fotografij, ki so mi jih bili pridno pošiljali. Zdelo se mi je škoda, da bi šle v pozabo. Pri montaži filma sem imela pomoč. Sama bi za kaj takega potrebovala precej več časa, saj bi bila popoln samouk. Učenci so bili navdušeni! Jaz pa seveda hvaležna, da smo šolsko leto uspešno pripeljali do konca.

Kaj sem se naučila v obdobju pandemije?

Prvo spoznanje, ki ga je prinesel pouk na daljavo, je, da smo bili popolnoma nepripravljeni. Spletne učilnice so sicer delovale, a če poučuješ otroke, ki še ne znajo delati z računalnikom, je to brez pomena. Izvajanje pouka doma je bilo tako povsem v rokah staršev. Kot učiteljica sem na tem mestu občutila nemoč. Drugo spoznanje pa je povezano z usvojenim znanjem učencev. Popolnoma razumljivo je, da ni enako, kot če bi bili skupaj v razredu. Primanjkljaj se je pokazal pri učencih, ki imajo v šoli težave in potrebujejo dodatno razlago ter usmerjanje. Znanja, pridobljenega na ta način, se tudi ne da ocenjevati. Če se bo situacija v jeseni ponovila, bom nanjo tokrat pripravljena. Pouk bom preselila v spletno učilnico, učence pa bom pred tem naučila, kako se znajti v njej. Naučila jih bom uporabljati aplikacije, ki jih bodo potrebovali, in dela z nekaterimi računalniškimi orodji. Ob vsem tem pa se zavedam, da nobena informacijsko-komunikacijska tehnologija ne more nadomestiti učitelja v razredu in ustvariti interakcij, ki nastajajo med poukom.

V tem obdobju sem prišla do spoznanja, da so potrebne spremembe tudi v šolskem sistemu, da je treba prevetriti učne načrte in ponovno pregledati cilje ter da prihajajo nove smernice v samem učnem procesu. Veliko se moram še naučiti, razširiti lastna obzornja in slediti spremembam. Le tako bom lahko kos novim izzivom in nalogam, ki so pred menoj.

Ne glede na vse pa menim, da čeprav sem se čez noč znašla v neznanem okolju, sem se hitro ulovila in plavala naprej. Mislim, da so bili v tem času uspešni predvsem *srčni* učitelji, tisti, ki so znali poiskati stik z učenci, tisti, ki so bili pozorni tudi na

socialno ozadje, tisti, ki so znali brati med vrsticami, in ne toliko tisti, ki so za vsako ceno želeli usvojiti le znanje in pridobiti ocene.

Ob tej priložnosti bi izrazila tudi moj poklon vsem zaposlenim v vzgojno-izobraževalnih institucijah, saj smo se čez noč vsi znašli v popolnoma neznani situaciji, iz katere smo se morali izvleči sami. Zahvalila bi se tudi obema svojim tesnima sodelavkama, skupaj smo se bodrile, se učile druga od druge in si pomagale ob tedenskih on-line kavicah. Hkrati pa bi se še enkrat zahvalila vsem staršem, saj brez njih in njihove podpore ter pomoči tudi nam, učiteljem, ne bi uspelo.

Naj sklenem z mislijo: Kjer je volja, tam je tudi pot!

Katarina VINŠEK (Primary school Ig, Slovenia)

DISTANCE LEARNING – JUMP AND SWIM

Abstract: In this contribution, a personal recount of distance learning during the spring pandemic is described. The term distance learning was met for the first time then. It is necessary to state that distance learning still follows the curriculum and defined goals, the form of work, however, has changed. Lessons are not given in the classroom, but at home; the teacher does not stand in front of students, instead is seated behind the computer. Unfortunately the personal touch between the teacher and student as well as between students gets lost. Still, this personal touch is very important for the growing up children trying to take in new knowledge. Teachers, students and parents have found themselves in a new situation overnight and it had to be managed. The article is based on my personal experience as a teacher and mother of two elementary school children as well as an infant who had to stay at home with the kindergartens closing.

Keywords: distance learning, closing the schools and kindergartens, online meetings, formative evaluation, pandemic

E-mail for correspondence: katarina.vinsek@osig.si